

DQ-002-001213

Seat No. _____

B. Com. (Sem. II) (CBCS) Examination

April / May – 2015

Business Management : Paper - II

(Operation Mgt)

Faculty Code : 002

Subject Code : 001213

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) M.C.Q પ્રશ્નનો ઉત્તરો ઉત્તરવહીમાં જ આપવાના રહેશે.
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(૩) દરેક પ્રશ્નોના ગુણ પ્રશ્નની જમણી બાજુએ દર્શાવેલ છે.

વિભાગ - ૧

- ૧ નીચેના બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૨૦
- (૧) ઉત્પાદન માનવીની જરૂરિયાત સંતોષે છે. એટલે તેમાંથી શેનું સર્જન થાય છે?
- (A) ઉત્પાદન (B) સંચાલન
(C) તૃષ્ટિગુણ (D) નાણું
- (૨) યોગ્ય સમયે, યોગ્ય સ્થળે, યોગ્ય વ્યક્તિથી અને યોગ્ય કાર્ય દ્વારા શું દેખાડાય?
- (A) વિવાદ (B) ક્ષમતા
(C) ઉત્પાદન (D) સેવા
- (૩) ઉપયોગિતા વધારવા વસ્તુના સ્વરૂપમાં હેતુપૂર્વકનું રૂપાંતર, કરવાની પ્રક્રિયા તરીકે ઓળખાય છે.
- (A) વેચાણ (B) બજારક્રિયા
(C) ખરીદ (D) ઉત્પાદન
- (૪) શેના કારણે ઉત્પાદન પ્રક્રિયામાં પરિવર્તન થયું છે ?
- (A) ટેકનીકથી (B) ઔદ્યોગિક ક્રાંતિથી
(C) કામદારથી (D) વેચાણથી

- (પ) નિગમની વ્યૂહરચનાઓ શેને ધ્યાનમાં રાખીને તૈયાર થાય છે ?
- (A) સાધનો (B) ઉત્પાદન
(C) માનવ (D) કંપનીનું જીવન ધ્યેય
- (દ) નિગમની વ્યૂહરચનામાં મુખ્યત્વે કેટલા પ્રકારની વ્યૂહરચનાનો વિચાર કરવામાં આવે છે ?
- (A) બે (B) ચાર
(C) છ (D) આઠ
- (૭) પર્યાવરણના કયા પરિબલોની એકમમાં આંતરિક અસર ઊભી થાય છે?
- (A) સ્ત્રીઓના કાર્યોની (B) સૂક્ષ્મ પર્યાવરણની
(C) બાહ્યલક્ષી પરિબલોની (D) કુદરતી પરિબલોની
- (૮) સૌપ્રથમ કોર્પોરેટ સ્ટ્રેટેજીનો ખ્યાલ કોણે આપ્યો ?
- (A) એન્સોફ (B) પોર્ટર
(C) ટેરી (D) ગ્લાસ
- (૯) કઈ સ્થાન પસંદગી ઉત્તમ ગણાય ?
- (A) જ્યાં એકમને વધારે લાભ મળે (B) જ્યાં વધુ માણસો મળે
(C) જ્યાં વધુ નફો મળે (D) જ્યાં સંચાલકોને ઈચ્છા પડે
- (૧૦) ઉદ્યોગો માટે કાચામાલનું મહત્ત્વ કેટલું હશે. તે શ્રી વેબર શેનાથી દર્શાવે છે?
- (A) કાચા માલના સત્ત્વથી (B) કાચા માલના વસ્તુ આંકથી
(C) કાચા માલની ચકાસણી કરીને (D) વપરાશ જાણીને
- (૧૧) સ્થાન પસંદગીનું કાર્ય કોનું ગણાય છે ?
- (A) મેનેજરનું (B) ઉત્પાદન અધિકારીનું
(C) ઉચ્ચ સંચાલકનું (D) કામદારનું
- (૧૨) સ્થાનના વિકલ્પોનું મૂલ્યાંકન કરવાની મુખ્ય પદ્ધતિઓ કેટલી ગણાવી શકાય ?
- (A) પાંચ (B) ચાર
(C) ત્રણ (D) બે

- (૧૩) એક જ પ્રકારનું એક સરખું કાર્ય કરતાં યંત્રોને એક વિભાગમાં ગોઠવવામાં આવે તેને કેવા પ્રકારનો વિન્યાસ કહેવાય ?
- (A) વસ્તુ વિન્યાસ (B) પ્રક્રિયા વિન્યાસ
(C) મિશ્ર વિન્યાસ (D) સેવા સવલત વિન્યાસ
- (૧૪) વિન્યાસ પસંદગીમાં કોની નીતિ મહત્વની છે ?
- (A) હરીફાઈ (B) વેચાણ
(C) સંચાલકીય (D) કર્મચારી
- (૧૫) સેવા સવલત વિન્યાસ કયો ખ્યાલ સ્વીકારે છે ?
- (A) મજૂરી સવલત (B) નાણાં સવલત
(C) ગ્રાહક સવલત (D) ઉત્પાદન સવલત
- (૧૬) આદર્શ વિન્યાસ શેમાં ઘટાડો કરે છે ?
- (A) સાધનોમાં (B) પ્રયત્નોમાં
(C) ઉત્પાદન જથ્થામાં (D) ઉત્પાદન પડતરમાં
- (૧૭) T.Q.M ચીજવસ્તુ અને સેવામાં કયો ખ્યાલ સ્વીકારે છે ?
- (A) શૂન્ય ખામીનો ખ્યાલ (B) બાહ્ય દેખાવનો ખ્યાલ
(C) સસ્તી વસ્તુનો ખ્યાલ (D) વધુ વેચાણનો ખ્યાલ
- (૧૮) સંપૂર્ણ ગુણવત્તા સંચાલનનું મૂળતત્ત્વ શું છે ?
- (A) આધુનિક અભિમુખતા (B) રોકડ અભિમુખતા
(C) ગ્રાહક અભિમુખતા (D) કંપની અભિમુખતા
- (૧૯) સંપૂર્ણ ગુણવત્તા સંચાલનના મૂળતત્ત્વો કેટલાં ?
- (A) ૧૦ (B) ૧
(C) ૭ (D) ૩
- (૨૦) ભારતમાં વર્તમાનમાં લગભગ કેટલી કંપનીમાં ગુણવત્તા વર્તુળો કાર્યરત છે ?
- (A) ૧૫,૦૦૦ (B) ૧૦૦
(C) ૧૦,૦૦૦ (D) ૧૫૦

વિભાગ - ૨

- ૨ ક્રિયાત્મક સંચાલન એટલે શું ? તેના હેતુઓ જણાવો. ૧૦
- અથવા
- ૨ ઉત્પાદન સંચાલનના લક્ષણોની વિગતે ચર્ચા કરો. ૧૦
- ૩ નિગમ વ્યૂહરચના એટલે શું ? તેના મુખ્ય પ્રશ્નો ચર્ચો. ૧૦
- અથવા
- ૩ નિગમ વ્યૂહરચનામાં બજાર પૃથક્કરણ સમજાવો. ૧૦
- ૪ સ્થાન પસંદગી એટલે શું ? સ્થાન પસંદગીનું મહત્ત્વ સમજાવો. ૧૦
- અથવા
- ૪ સ્થાન પસંદગીની વિધિ જણાવીને તેને અસર કરતાં પરિબળોની ચર્ચા કરો. ૧૦
- ૫ કારખાના વિન્યાસ એટલે શું ? તેના હેતુઓ જણાવો. ૧૦
- અથવા
- ૫ કારખાના વિન્યાસની પસંદગીને અસર કરતાં પરિબળોની ચર્ચા કરો. ૧૦
- ૬ નબળી ગુણવત્તાની પડતર સમજાવો. ૧૦
- અથવા
- ૬ સંપૂર્ણ ગુણવત્તા સંચાલનના ફાયદાઓ ચર્ચો. ૧૦

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Write the answers of the MCQ in main answer book.
- (2) All questions are compulsory.
- (3) Right hand side figures show marks of each question.

SECTION - I

- 1 Give answer of the following MCQ. 20
- (1) Production satisfies the need of human beings so it creates
- (A) Production (B) Management
(C) Utility (D) Money
- (2) What is indicated by right time, right place, right person and right function ?
- (A) Dispute (B) Capacity
(C) Production (D) Service
- (3) To change the nature of product with intention to increase its utility is known as _____.
- (A) Sales (B) Marketing
(C) Purchase (D) Production
- (4) What is the reason of production process change ?
- (A) Due to technique
(B) Due to industrial revolution
(C) Due to workers
(D) Due to sales
- (5) What is taken into consideration in preparation of corporate strategy ?
- (A) Resources (B) Production
(C) Human being (D) Mission

- (6) How many types of strategies are taken into consideration for corporate's strategy ?
- (A) Two (B) Four
(C) Six (D) Eight
- (7) Which factors create the internal effect of environment in the unit ?
- (A) Tasks of women (B) Micro environment
(C) External factors (D) Natural factors
- (8) Who introduced the concept of corporate strategy ?
- (A) Ansoff (B) Porter
(C) Terry (D) Glass
- (9) What is the best location selections?
- (A) Where the more benefits to unit
(B) Where more manpower available
(C) Where more profit available
(D) Where management wants
- (10) By which Shree Weber shows the importance of raw material for industry ?
- (A) Arc of raw material
(B) Product index of raw material
(C) Verification of raw material
(D) Knowing the consumption
- (11) Selection of location is the function of _____
- (A) Manager (B) Production Officer
(C) Top Management (D) Worker
- (12) How many methods are there for evaluating place alternatives ?
- (A) Five (B) Four
(C) Three (D) Two

- (13) Only one type of work and uniform work done by machineries setting is called which layout ?
- (A) Product layout
 - (B) Process layout
 - (C) Combination layout
 - (D) Service facility layout
- (14) Which policy is important in selection of layout ?
- (A) Competition (B) Sales
 - (C) Managerial (D) Employees
- (15) Which approach of service facility layout is accepted ?
- (A) Labour facility (B) Money facility
 - (C) Customer facility (D) Production facility
- (16) An ideal layout decrease _____
- (A) Equipment (B) Efforts
 - (C) Production (D) Cost of Production
- (17) In the context of products and services, which of the following approach is considered in TQM ?
- (A) Zero defect approach
 - (B) Outward appearance approach
 - (C) Cheap product approach
 - (D) Maximum sales approach
- (18) Which is the basic elements of total quality management ?
- (A) Modern oriented (B) Cash oriented
 - (C) Customer oriented (D) Company oriented
- (19) How many are the basic elements of total quality management ?
- (A) Ten (B) One
 - (C) Seven (D) Three
- (20) How many companies are in operation in the area of quality circle at present in India ?
- (A) 15,000 (B) 100
 - (C) 10,000 (D) 150

SECTION - II

2 What is operation management ? Explain its objectives. 10

OR

2 Discuss the characteristics of production management in detail. 10

3 What is the meaning of corporate strategy ? Discuss the main problems. 10

OR

3 Explain the market analysis in corporate strategy. 10

4 What is plant location ? Explain importance of plant location. 10

OR

4 Write a procedure of plant location and state the factors affecting it. 10

5 What is plant layout ? State its objectives. 10

OR

5 Discuss the factors affecting selection of plant layout. 10

6 Explain the cost of poor quality. 10

OR

6 Discuss the advantages of total quality management. 10
